

شرکت ساماندهی صنایع و مشاغل شهر

نقش ساماندهی صنایع و مشاغل در جهش تولید

تهیه شده توسط:

دبیرخانه کارگروه تخصصی ساماندهی، مشاغل، صنوف و فعالیت های شهری شهرداری های کشور

۱۶ فرودین ماه ۱۳۹۹ خورشیدی

عنوان: نقش ساماندهی صنایع و مشاغل در جهش تولید

چکیده:

با اینکه هدف اصلی ساماندهی صنایع و مشاغل رفع مزاحمت ناشی از فعالیت های اقتصادی است، اما چنانچه این هدف با طرح و برنامه درست و بطور کامل اجرا شود، تضمین مهمی برای تداوم کار و فعالیت می باشد. چه آن دسته از مشاغلی که به شهرک های صنعتی و مجتمع های صنفی منتقل می شوند و چه آندسته از مشاغلی که با رعایت ضوابط لازم می تواند در شهر ادامه فعالیت دهند. از سوی دیگر سازمان های متولی که در تهران " شرکت ساماندهی، صنایع و مشاغل شهر تهران" و در شهرهای بزرگ " سازمان ساماندهی مشاغل شهری و فرآورده های کشاورزی" می باشند، به دلیل اینکه حلقه ارتباط بین متولیان تولید و شهرداری ها می باشند، می توانند با رفع موانع تولید و ایجاد تسهیلات لازم نقش مهمی در جهش تولید داشته باشند. ساماندهی مشاغل با تامین نیازهای خود از مبادی تولید داخل بطور مستقیم و از طریق توسعه مجتمع های صنفی، نمایشگاه های عرضه محصولات تولیدی و نمایندگی شهرداری در ارتباط با متولیان تولید بطور غیر مستقیم در جهش تولید نقش داشته باشند.

واژگان کلیدی:

جهش تولید، موانع تولید، ساماندهی صنایع و مشاغل، مجتمع های صنفی، بازارهای تخصصی

پیشگفتار:

اقتصاد ایران از لحاظ بزرگی و حجم GDP نزدیک به ۵۰۰ میلیارد دلاری، در رتبه ۲۷ جهان قرار دارد و اگر تولید ناخالص داخلی را بر مبنای برابری قدرت خرید (PPP) محاسبه کنیم، ایران با اقتصاد حدود ۱,۵ تریلیون دلاری در رتبه ۱۸ جهان قرار دارد. به لحاظ ذخایر هیدروکربوری، ایران با ۱۵۸ میلیارد بشکه ذخایر نفتی کشف شده، نزدیک به ۱۰ درصد از کل منابع کشف شده نفتی جهان را داراست. همچنین دومین کشور بزرگ دارای ذخایر ثبت شده گاز و چهارمین کشور بزرگ تولیدکننده گاز جهان است، اما چرا با داشتن چنین مزیت های اقتصادی، کشور ما هنوز هم در شرایط خاص اقتصادی دچار تلاطم می شود؟ پاسخ بی شک در یک گزاره نهفته شده و آن ضعف تولید است.

در کشور ما سهم بخش صنعت از کل تولید ناخالص داخلی کشور بسیار پایین است. رشد متوسط سالانه سرمایه گذاری در این بخش کمتر از ۱,۵ درصد در سالیان اخیر بوده و سهم این بخش کمتر از ۱۵ درصد و

حدود ۱۲ درصد کل GDP کشور بوده است. این درحالی است که در کشورهای شرق آسیا، سهم تولیدات صنعتی از تولید ناخالص داخلی نزدیک به ۲۵ درصد است. یکی از موانع اصلی تولید در کشور ما سنتی بودن شیوه تولید است که باعث شده بهره‌وری و ارزش افزوده بخش تولید در کشور بسیار پایین باشد. یکی از گام‌های اساسی در این زمینه، نوسازی تولید است؛ این نوسازی صرفاً به ماشین‌آلات محدود نمی‌شود بلکه باید در کلیت ساختار تولید اعم از منابع انسانی، تحقیق و توسعه، سازوکارهای مالی، شیوه‌های مدیریتی، شبکه توزیع و... به‌طور توأمان انجام شود. درحقیقت جهش تولید را نباید تنها مترادف با تخصیص اعتبار به بخش تولید دانست، بلکه باید نگاهی کلی به آن داشت. مانع دیگر جهش تولید در کشور ما بدون شک عدم وجود سهولت در کسب‌وکار و تولید است. در زمینه سهولت کسب‌وکار طبق گزارش بانک جهانی در سال ۲۰۱۹، ایران بین ۱۹۰ کشور در رده ۱۲۸ جای دارد. این جایگاه نشان از قواعد و مقررات دست‌وپاگیر بروکراسی پیچیده و عدم هماهنگی و یکپارچگی دارد. به‌عنوان مثال در زمینه راه‌اندازی یا استارت کسب‌وکار طبق این گزارش، ایران در جایگاه ۱۷۳ قرار دارد و ۷۲ روز طول می‌کشد یک کسب‌وکار راه‌اندازی شود و ۱۲ رویه و روند در این خصوص وجود دارد. این درحالی است که در کشوری مانند کره جنوبی این اقدام فقط چهار روز طول می‌کشد. از دیگر موانع سر راه تولید، صادرات محور نبودن است. صادرات، محرک رشد اقتصادی و پیشران توسعه است و همچنین صادرات محور بودن باعث می‌شود کشور به عرصه تجارت و رقابت جهانی راه پیدا کند. در مقیاس جهانی در سال ۲۰۱۷، تجارت کالا در جهان به میزان ۴,۷ درصد رشد کرد و ارزش آن به ۱۷,۷۳ تریلیون دلار رسید که بیشترین میزان رشد در ۶ سال اخیر است. بیش از ۷۰ درصد کالاهای صادراتی، تولیدات کارخانه‌ای بودند. ۱۵ درصد سوخت و مواد معدنی، ۱۰ درصد تولیدات کشاورزی و مابقی مربوط به دیگر کالاها بوده است. همچنین ۴۴ درصد از کل صادرات تولیدات کارخانه‌ای مربوط به بخش‌های صنایع شیمیایی، فناوری‌های اطلاعات، ارتباطات و مخابرات و خودرو بوده است.

کشورمان از ظرفیت‌های استفاده نشده طبیعی و انسانی در رتبه جهان است. در بیانیه گام دوم انقلاب مقام معظم رهبری، بر این اصل تأکید شده است؛ «ایران با دارا بودن یک درصد جمعیت جهان، دارای ۷ درصد ذخایر معدنی جمعی جهان است: منابع عظیم زیرزمینی، موقعیت استثنائی جغرافیایی میان شرق و غرب و شمال جنوب، بازار بزرگ منطقه ای و بازار بزرگ ملی، با داشتن ۱۵ همسایه با ۶۰۰ میلیون جمعی سواحل دریایی طولانی، حاصلخیزی زمین با محصولات متنوع کشاورزی و باغی، بخشهایی از ظرفیت است؛ بسیاری از ظرفیت‌های دست‌نخورده مانده است»

مقام معظم رهبری در یک دهه اخیر در پیام های نوروزی خود بر مسئله تولید، اقتصاد و سیاست تأکید ویژه ای داشته اند. به طوری که سال 89 را سال «همت مضاعف، کار مضاعف»، سال 90 را سال «جهاد اقتصادی»، سال 91 را سال «تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی»، سال 92 را سال «حماسه سیاسی و حماسه اقتصادی»، سال 93 را سال «اقتصاد و فرهنگ، با عزم ملی و مدیریت جهادی»، سال 94 را سال «دولت و ملت، همدلی و همزبانی»، سال 95 را سال «اقتصاد مقاومتی؛ اقدام و عمل»، سال 96 را سال «اقتصاد مقاومتی، تولید - اشتغال» و سال 97 را سال «حمایت از کالی ایرانی» و سال 1398 را سال "رونق تولید" نامگذاری کرده اند در امتداد این رویکر سال 1399 سال "جهش تولید" قرار گرفت.

وقتی روند رشد یک متغیر را در بستر زمان مطالعه می کنیم، گاهی افزایش بوجود آمده به تدریج اتفاق افتاده است (مثلاً در طی پنج دوره متوالی ابتدا از سطح 1000 واحد، به 1150، سپس 1200، بعد 1300، 1450 و نهایتاً 1500 واحد رسیده ایم) اما گاهی به یکباره متغیر مورد نظر با یک افزایش محسوس و غیر قابل پیش بینی مواجه می شود (مثلاً همان متغیر فرضی، طی یک دوره از سطح 1000 واحد به سطح 2000 واحد می رسد)؛ اقتصاددانان برای توصیف حالت دوم از تعبیر «جهش» استفاده می کنند.

شهرهای کشور بیش حدود 70 درصد جمعیت سهم بزرگی از اقتصاد کشور را در خود جای داده اند. شهر تهران بعوان بزرگترین مرکز جمعیتی، صنعتی و اقتصادی کشور محسوب می شود. مدیریت شهری می تواند نقش مهمی در رونق اقتصادی بطور کلی و رونق تولید بطور ویژه ایفا کند. شرکت ساماندهی از نظر ارتباط نظام مند با متولیان حوزه تولید و سوابق همکاری ها با دستگاه های مرتبط با بخش تولید فعالیت های گسترده سازمان طی سالهای گذشته از جمله: ایجاد بستر های مناسب برای ادامه تولید پایدار با مدیریت ساخت مجتمع های صنفی، خدماتی و هدایت کارگاه های تولیدی به شهرک های صنعتی می تواند نقش محوری در کمک به رونق تولید ایفا کند.

وجود بستر های قانونی لازم برای ایفای نقش کمک به جهش تولید از جمله: قوانین و مقررات زیر:

۱- قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار ۲- قانون نظام صنفی ۳- قانون ساماندهی مشاغل خانگی (پیوست)

آیین نامه ساماندهی مشاغل مصوب هیات محترم دولت و ضوابط مربوط به آن

وجود نتایج و دستاوردهای مطالعات انجام شده که امکان اجرای آن وجود داشته و کمک موثری در جهش تولید خواهد بود.

الف) نقش مستقیم ساماندهی صنایع مشاغل بر رونق تولید:

۱- تامین نیازهای مصرفی ساماندهی از تولیدات داخلی

نیازها بطور کلی شامل تمام اقلام مصرفی اعم از نرم افزار و سخت افزار می باشد. آن بخش از نیازها که تامین آن مستلزم دانش بالا می باشد در قالب نیازهای فناورانه به شرح زیر استخراج شده که می تواند بخش نوین تولید که همانا شرکت های دانش بنیان می باشد را فعال کند.

نیاز های فناورانه ساماندهی مشاغل

بخش امور ساماندهی مشاغل و کیوسک ها:

۱) معرفی انواع فناوری های جدید و دستگاه های نوین در کاهش انواع آلودگی های زیست محیطی

۲) ایجاد پارک فناوری (مرتبط با مشاغل و صنوف)

۳) معرفی انواع خدمات نوین و فناورانه از طریق کیوسک ها و دکه های شهر

۴) ایجاد و توسعه سامانه ای جهت اعلام موقعیت مشاغل مزاحم از سمت شهروندان

۵) تهیه و تولید رنگ با قابلیت تکنولوژی نانو جهت حفظ پاکیزگی کیوسک های شهر

۶) طراحی کیوسک های هوشمند با قابلیت های جدید و امکان ارائه خدمات با توجه به نیازهای جدید

شهروندان

بخش مراکز خرید و فروش خودرو:

۱) ایجاد سامانه ای جهت رویت و مشاهده و پایش اطلاعات موجود در حین خرید و فروش خودرو از لحظه

ورود تا خروج (هوشمند سازی مراکز)

۲) تهیه و تولید دستگاه تست سلامتی خودرو از قبیل رنگ و قطعه و...

۲- شناسایی عوامل موثر در فرآیند ساماندهی از طریق برگزاری همایش ملی ساماندهی

با هدف استفاده از ظرفیت تمامی فعالان عرصه ساماندهی و با نگاه کشوری و با مساعد شدن شرایط پس از شکست کرونا می توان همایش ملی ساماندهی با شرایط زیر برگزار کرد:

بخش بندی همایش ملی ساماندهی:

بخش علمی: سمینار و کنفرانس

• بخش کارگاه آموزشی

• بخش نمایشگاه جنبی

محورهای همایش:

ساماندهی از منظر: حقوقی، پروژه های عمرانی، عملیات و اجرا، اقتصاد، منابع تامین، طرح های جامع و تفصیلی، منابع انسانی، فناوری های نوین

شناسایی و به هنگام سازی و جلب مشارکت عوامل مهم زنجیره تامین ساماندهی:

• الف) مشاوران:

اولویت ۱: مشاورانی که در حوزه ساماندهی کار کرده اند.

اولویت ۲ مشاورانی که کارهای مرتبط با ساماندهی داشتند.

اولویت ۳: مشاورانی که قابلیت کار در حوزه ساماندهی دارند.

ب) پیمانکاران، تامین کنندگان، مجریان:

اولویت ۱ دارای پیشینه ساماندهی

اولویت ۲: تمایل به همکاری در حوزه ساماندهی

ج) دستگاه ها، سازمان ها و بخش های ستادی و اجرایی

مراحل مهم در زنجیره تامین ساماندهی:

مرحله	فرایندها	مراجع مرتبط
شروع فعالیت:	مطالعات نیازسنجی، برنامه ریزی شهری	سازمان راه و شهرسازی، مهندسان مشاور، استانداری، سازمان مدیریت و برنامه ریزی
	استفاده از اراضی، تخصیص کاربری ها	برنامه ریزی
	تدوین و اصلاح طرح جامع و تفصیلی شهر	شورای عالی شهرسازی و معماری ایران
	صدور پروانه ساخت برای کاربری های تجاری و صنعتی	شهرداری
انجام فعالیت های صنعتی، صنعتی	صدور پروانه کسب یا صنعتی، سایر مجوزهای فعالیت	اتحادیه های صنعتی، سازمان صنعت، معدن و تجارت، دیگر مراجع حسب مورد
	تولید، خدمات فنی، توزیع و ارائه خدمات	سازمان صنعت، معدن و تجارت اتاق اصناف، اتحادیه ها، شهرداری، بهداشت؛ کار، اداره اماکن ناجا
توسعه فعالیت ها، انتقال، تجمیع فعالیت ها	کاربرد فناوری های نوین، مطالعه و مکان یابی، ساخت مجتمع ها و بهره برداری، نظارت بر فعالیت های مجتمع ها	اتاق اصناف، اتحادیه ها، سرمایه گذاران، شهرداری

اقدام های لازم برای ایجاد شبکه مدیریت زنجیره تامین در ساماندهی:

- تهیه فهرست مهندسان مشاور با اولویت شرکت های دارای سابقه فعالیت در امور ساماندهی
- تهیه فهرست شرکت های پیمانکار
- تهیه فهرست پروژه های مشابه، چکیده شرایط هر یک، نقاط مثبت و منفی و درسها
- تهیه فهرست سرمایه گذاران
- تهیه فهرست تولید کنندگان
- تهیه فهرست شرکت های خدمات مکمل
- تهیه فهرست اتحادیه ها فعال و مرتبط

۳- مدیریت طراحی، ساخت و بهره برداری از نمایشگاه محصولات تولید داخل به استناد قوانین سه گانه مصوب مجلس شورای اسلامی با هدف کمک به اشتغال و حمایت از تولید ملی که یکی از مواد هریک برای شهرداری ها تکلیف برپایی بازارهای موقت و محلی را تعیین کرده است می توان مجموعه ای از نمایشگاه های عرضه تولیدات داخلی را برپا کرده و از این طریق از تولید ملی حمایت کرد.

:

ب) نقش غیر مستقیم ساماندهی مشاغل در تحقق جهش تولید:

- نمایندگی شهرداری در حوزه ارتباط با تولید کنندگان: واحدهای صنعتی، واحدهای تولیدی صنفی، تشکل های صنعتی، تشکل های صنفی، دستگاه های حاکمیتی و متولی و مرتبط
- هدایت امور توسعه صنایع دانش بنیان در اراضی تعیین شده در طرح جامع شهر

۲- هدایت و حمایت از تولید: مشارکت در کمیسیون ها و کارگروه ها

به منظور هدایت و حمایت از تولید و آگاه شدن از نیازهای تولید کنندگان در حوزه مدیریت شهری، حضور در کمیسیون ها و کارگروه های زیر می تواند کمک موثری برای جهش تولید باشد.

۲-۱ شورای برنامه ریزی استان

۲-۲ کمیسیون نظارت بر سازمان های صنفی استان

۲-۳ کارگروه ملی ساماندهی

شرکت ساماندهی ریاست "کارگروه تخصصی ساماندهی مشاغل، صنوف و فعالیت های شهری شهرداری های کشور" را بر عهده دارد در مقیاس کشوری هم با کسب نظر سازمان های ساماندهی مشاغل شهری و فرآورد های کشاورزی، با قرار دادن موضوع کمک به جهش تولید در نشست فوق العاده "کارگروه ملی ساماندهی" روشهای تسریع در ارایه خدمات به تولید کنندگان و تسهیل در امر تولید در سراسر کشور را بررسی کرده و مصوبات لازم در این زمینه را ارایه خواهد کرد. گفتنی است کارگروه ملی ساماندهی بر اساس ماده ۶ آیین نامه ساماندهی، مصوب هیات محترم وزیران تشکیل شده و اعضای آن نمایندگان عالی وزارت خانه های صنعت، معدن و تجارت، تعاون کار و رفاه اجتماعی، راه شهرسازی، بهداشت درمان، آموزش پزشکی وزارت کشور، سازمان حفاظت محیط زیست و اتاق اصناف ایران می باشد. این کارگروه ظرفیت بسیار خوبی برای هدایت اقدام ها و حمایت از تولید ملی را دارا می باشد.

منابع و ماخذ:

مجموعه مطالعات انجام شده از سوی مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهر تهران در حوزه ساماندهی

گزارش سازمان ساماندهی مشاغل شهری و فرآورده های کشاورزی شهرداری مشهد

گزارش سازمان ساماندهی مشاغل شهری و فرآورده های کشاورزی شهرداری اصفهان

مجله اقتصاد شهری

پیوست:

الف) ماده ۱۱ قانون حمایت و ساماندهی مشاغل خانگی مصوب ۱۳۸۹

کلیه شهرداریها موظفند به تناسب تعداد و تنوع کسب و کار خانگی، مکانهای مناسبی را (بازار محلی موقت) برای عرضه محصولات صاحبان مشاغل مذکور، به صورت دوره‌ای در روزهای مشخص هفته، تأمین نمایند.

ب) ماده ۱۶ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰

شهرداری‌ها موظف‌اند به منظور بالا بردن امکان دسترسی تولیدکنندگان کوچک و متوسط ایرانی به بازار مصرف و ایجاد امنیت برای فروشندگان کم سرمایه با استفاده از زمین‌های متعلق به خود و یا وزارت راه و شهرسازی، مکان‌های مناسبی برای عرضه کالاهای تولید داخل آماده نمایند و بر مبنای قیمت تمام‌شده به صورت روزانه، هفتگی و ماهانه به متقاضیان عرضه کالاهای ایرانی اجاره دهند.

آیین‌نامه اجرائی این ماده توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت با همکاری وزارتخانه‌های راه و شهرسازی و کشور و نمایندگان شورای عالی استان‌ها و شورای اصناف کشور تهیه می‌شود و پس از تصویب هیئت وزیران به شهرداری‌های سراسر کشور ابلاغ می‌گردد.

ج) ماده ۸۵ - قانون نظام صنفی اصلاحی ۱۳۹۲

برگزاری روز بازارهای جمعی واحدها یا افراد صنفی براساس آئین‌نامه‌ای خواهد بود که توسط دبیرخانه هیئت عالی نظارت تهیه و به تصویب وزیر صنعت معدن و تجارت خواهد رسید.

۴- مدیریت طراحی، ساخت و بهره برداری از مجتمع‌های تولیدی: